

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Horisori nefrancați nu se
primesc.
Manuscrisuri nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
SIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachr.,
Nux. Angenfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachr., Anton Oppelk.
In Budapesta la A. V. Gölber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
pold (VII Erzsebet-közt).
Prețul inserțiilor: o serie
garmonă pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicat
mai dese după tarifa și invo-
ială. RECLAME pe pagina
1-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI.

GAZETA apare în fiecare zi
ABONAMENTE PENTRU AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
PENTRU ROMÂNIA și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectorii.
ABONAMENTUL PENTRU BRAȘOV:
Administrațiunea, Piața mare
nr. 30, etajul I.
Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 80

Brașov. Miercuri 9 (22) Aprilie.

1908.

Extremele s'ating.

Multe s'au petrecut în cei șase zeci de ani de domnie ai Monarhului nostru. Urcându-se pe tron în anul, când a izbucnit revoluția interioară, Domnitorul împărăției acesteia a fost, ca puțini alții, în acea situațiune de a speria cum, în cursul timpului, puterea împrejurarilor l'a făcut să vadă atingându-se extremele în modul cel mai neașteptat.

Și nu numai ca simplu privitor din înălțimea tronului ni se prezintă Domnitorul, ci și ca unul, care însuși a intervenit adesea, făcând posibilă întâlnirea extremelor.

Intr'o noapte furtunoasă, când în interiorul purtătorului sceptrului Habsburgilor se deslănțise o furtună și mai mare sufletească, cauzată de dezastrul dela Königgrätz, suveranul a chemat la sine pe Francisc Deak al Ungurilor și la mai puțin de un an după aceea s'a întâmplat necredibilul, că acel bărbat maghiar, care la 1849 fusese spânzurat în effigie ca rebel, refugiatul conte Iuliu Andrassy, a ajuns primul conzilier al lui Francisc Iosif I.

Și așa s'au ținut lanț surprizele de felul acesta până la cassarea din piața dela Buda a monumentului lui Iansky și așa mai departe cu mai multă și mai puțină grație.

Au fost momente, când lumea începuse a crede, că coroana recede pe toată linia și-si lasă prerogativele sale cele vechi la dispoziția regimului oligarhic unguresc.

Din aceasta credință prea estremă și cutezată a fost deșteptată aceeași lume, când s'a găsit deodată într'o bună dimineață, după isprăvile nereușite ale lui Tisza al II-lea, față în față cu ministerul format și instituit în afară de parlament, prezidat de generalul Fejervary.

Peripețiile, prin care a trecut acest cabinet Fejervary sunt prea cunoscută decât ca să mai riscăm a le reimprospăta publicului nostru cetitor.

Se zice, că în poporul nostru, după minunile dela 1867, s'a lăsat credința, că Ungurilor li-a succes să pună mâna pe împărat și să-l țină închis într'o peșteră, făcând ca numai Craiul unguresc să domnească.

Ei bine, și poporul maghiar, după succesele luptătorilor pentru constituție și contra cabinetului Fejervary, a început a crede că împăratul, care scăpase după părerea lui dela opreală, a ajuns iarăși să fie supus de Regele și că de aici încolo nimic nu va mai turbura apele constituției și a stăpânirii maghiare, devenită din unealtă a Vienei „stăpânire națională“.

Au trebuit să se convingă Maghiarii însă, că toate au un sfârșit, până și concesiunile coroanei făcute orgoliului național maghiar. Coroana a închis ochii multă vreme, dar când a văzut că pe conta aceasta cineva prea își ia nasul la purtare, a dat ordin colonelului de honvezi Fabritius să-i arate, că coroana ține încă la prerogațiile ei de putere și nu vrea să le sacrifice pentru pofta nimănu.

Pe baza aceasta s'a încheiat și faimosul pact între coroană și coaliție. Dar poporul maghiar a fost și mai departe amăgit, că de acum trădătorii din periodul Fejervary vor fi spulberați și nimiciți.

S'au făcut încercări neputincioase de ai da în judecată. Rezultatul a fost însă că guvernul a trebuit să mărturisească, că a luat față cu Coroana angajamentul să nu se atingă de ei.

Astăzi pot să fie cu toții în clar despre intențiunile binevoitoare ale regelui față cu cei ce au servit interesul dinastiei sale în era Fejervary.

Printr'un act de grație împărătesc s'au destinat din cassetă privată a monarhului trei sute de mii de coroane pentru de a veni în ajutorul acelor funcționari, cari au servit sub guvernul de „trabant“ Fejervary regelui, înfruntând ocară și hula opoziției și cari deodată cu căderea cabinetului Fejervary au fost rămas pe drumuri.

Iată așa se întâlnesc extremele în această monarhie dualistă.

La jubileul „Gazetei“

Onorată Redacțiune! Preoțimea română gr. catolică a tractului „Fără răguș“ (intrunită în Sinodul protopopesc de primăvară) din incidentul jubileului de 70 ani al „Gazetei Transilvaniei“ pătrunsă de adânc devotament, venerațiune și recunoștință față cu Intemeietorii ei, salută cu dragoste și admirațiune „Gazeta“, dorindu-și să și serbeze cât de multe jubilee, ear Ilustrului Director îi urează viață lungă și fericită, tot cu lauri impodobită, pentruca prin rara erudițiune, sagacitate, abnegațiune și devotament să-o conducă încă mulți mulți ani, spre binele, prosperarea și fericirea neamului; ear pentru fondul înființând din incidentul acestui jubileu, trimite modesta sumă cotizată de 25 coroane (douăzeci și cinci coroane).

Teaca, la 14 Aprilie 1908.

In numele preoțimei: Ioanu Hossu, adm. p-pescu, Ioanu Moldovanu, paroch și v-ppu onorar. Teodor Domșia, paroch gr. cat., Toma Aurel, par., Ioan Câmpianu, preot gr. cat., Simeon Pinte, parochul Ocniței, Simeon Chibulcutean, preotul Cosmei, Ioan Macavei, parochul Archidului, Petru Jora, preotul Fărăgăului, Constantin Rus, preotul Gosmușului, Vasile Harsia, preotul Milășielului, Dumitru Căliman, preotul Crai-făului, Ioan Miclea, preotul Orosfaia, Josif Stupinean, preotul Stupinului.

Reghin, în Dumineca Floriilor, anului 1908. — Din incidentul jubileului de 70 de ani al Reginei ziaristice noastre „Gazeta Transilvaniei“ mă alătur și eu cu drag la numeroasele felicitări sosite din toate colțurile locuite de Români, și rog pe Atotputernicul ca să-i dea încă mulți ani de viață spre fala și mândria neamului român!

Trăiască Directorul ei! Trăiască redactorul și colaboratorii ei.

Ca semn de simpatie trimit pen-

tru „Fondul jubilar“ suma de 20 (douăzeci) coroane.

Sever de Barbu,
secretar de bancă.

Salutul presei române.

„Lucașfăru“ revistă ilustrată pentru literatură și artă, ce apare în Sibiu în anul VII-lea, publică în Nr. 8 dela 15 Aprilie 1908 un articol despre „Jubileul Gazetei“ cu portretele directorilor foaiei: Barițiu, Jacob și Aurel Mureșianu, în care zice între altele:

„Noi, cari ne-am smuls în pripă din dibuirile dureroase ale unui trecut de istovire a tuturor forțelor, avem totuși titlul frumos de mândrie, că dintre neamurile acestei țări putem arăta cel mai vechiu organ de publicitate. Și e mare importanța acestui fapt. Ori cine își poate da seamă cât de grea, cât de spinoasă e calea ziaristice noastre. Vedem cu toții cum în zilele noastre, după răspândirea unui interes mai viu cultural, cât de greu se desfășură viața ziaristice. Cât de ingrată e meseria bietului gazetar și, în schimb, ce factor hotărâtor e în viața publică un organ de publicitate. Ne putem închipui rostul unei gazete înainte cu șapte decenii. Cărturarii acestui neam îi puteai număra pe degete, iar rândurile bietilor iobagi chinuși se frământau de durerile traiului zilnic ferit de orice creștere culturală. Preoții noștri erau singura tagmă împrietinită cu cartea, ei sloveau cărțile bisericesti și se îndelolniceau arare cu „meșteșugul slovei“, înfățișând toate greșurile cinstite ale începutului... În aceste zile de frământare, când la școala din Blaj abia se lămurau zorii unor zile mai bune, la anul 1838 — 15 Martie, a scos tânărul cărturar, George Barițiu cel dintâi număr al „Gazetei de Transilvania“.

Vorbește apoi despre „Foaia literară“ numită mai târziu: „Foaie pentru minte, inimă și literatură“ la care colaborează Andrei Mureșianu „al cărui glas de tulnic turnă în versuri puternice nădejile vremii“ — și încheie așa:

Câte schimbări nu s'au perindat dela aceste timpuri până în zilele noastre!

În curs de 70 de ani „Gazeta Transilvaniei“ trecută cu vremea sub conducerea lui Iacob Mureșianu și a actualului director Dr. Aurel Mureșianu a îmbrățișat toate problemele vieții noastre publice. Alături de discuțiile, cari tratau chestiunile de politică militantă, acest organ a urmat mai departe programul începutului cultivând și partea literară, chiar după încetarea „Foi pentru minte“.

Colecția celor șaptezeci de volume cuprinde istoria tuturor frământărilor, cari au sbuciumat poporul nostru în cea mai importantă epocă. Dela paginile înegrite cu tiparul greoi al slovelor chirilice și până în zilele noastre „Gazeta Transilvaniei“ înfățișează povestea neamului românesc, accentuează aspirațiile acestui popor asuprit și luptă cu cinstă pentru credințele unor oameni cu sufletul curat.

Pentru această muncă de idealism, pentru truda și stăruința îndelungată va fi pomenit totdeauna în istoria noastră culturală acest vrednic organ de publicitate.

Congresul socialist din Budapesta. Duminecă s'a început în Budapesta congresul general al social-democraților. Congresul s'a deschis la orele 9 dimineața. Prima zi a congresului a trecut cu verificarea mandatelor din provincie și cu constituirea biroului. Luni s'au început dezbaterile.

Printre socialiști e mare agitație, din cauză că poliția a interzis ținerea congresului junilor muncitori pe motiv că ucenicii stau sub disciplina maștrilor, prin urmare ei nu pot ține congrese. Din această cauză s'a convocat pentru eri după amiază o întrunire de protestare.

Discursul lui Iswolsky și presa austriacă. Ziarul »Fremdenblatt«, comentând discursul ministrului Iswolski, zice: ministrul de externe al Rusiei dorește o Rusie mare, dar o Rusie a cărei putere nu caută nici un conflict. Se poate privi cu încredere desășurarea ulterioară a politicei rusești atunci, când ea este condusă după asemenea principii. D-l Iswolski a insistat și cu hotărâre asupra declarațiunii că menținerea păcii și armoniei în concertul balcanic al puterilor este principii superior al politicei sale în orient. Profuțiile pesimiste făcute acum în urmă, spunându-se, că prin proiectul căilor ferate sandjacale întreaga cestiune orientală a luat un drum periculos, că o dislocare va urma necesarmente în acordul austro-rus și că concertul puterilor va fi distrus, se vor arăta acum, după declarațiunile ministrului de externe rus, complet greșite. Și d-l Iswolsky se asociază la concepțiunea generală europeană, că Austro-Ungaria a avut dreptul să ceară concesiunea de drum de fier în Sandjac și că această cestiune a căilor ferate macedonene a perdit în mod definitiv avuitatea ei.

»Fremdenblatt« se declară de acord cu d-l Iswolsky asupra faptului, că principala preocupatiune a puterilor trebuie să rămână aducerea urgentă la îndeplinire a reformelor și declară că Austro-Ungaria este gata a adopta orice cale ce s'ar dovedi, că atinge scopul urmărit de reforme. Oficioul vienez termină zicând: Armonia politică în cestiunile balcanice între cele două puteri rezultă în chip natural din faptul, că am lucrat de comun acord cu Rusia de mai bine de zece ani pe acest important tărâm al politicei europene și din această cooperare a rezultat și o concepțiune analoagă în a privi cestiunile balcanice; noua afirmare a acestor fapte de cătră d-l Iswolsky este o nouă și puternică garanție pentru activitatea folositoare a concertului european în cestiunea balcanică pe viitor; vom face totul pentru a ne îndeplini menirea în acest concert tinzând la realizarea reformelor macedonene și la asigurarea păcii.

Reforme militare în Rusia. Agenția Westnik spune că comisiunea Dumei pentru apărarea națională a mântuit și cu desbaterea proiectului depus de ministrul rășoiului în cestiunea contingentului recrutiilor pe 1908.

Comisiunea, în general, s'a pronunțat pentru aprobarea contingentului fixat de ministru, făcând numai mici modificări. Comisiunea a exprimat dezideratul, ca 15 milioane oameni din triburi, actualmente nesupuși obligațiunii serviciului militar, să fie impuși la aceste obligațiuni. Comisiunea a arătat de asemenea, necesitatea de a se supune serviciului militar Finezii, după legile generale ale imperiului.

Din camerele române.

Sâmbătă seara s'au închis, precum știm, corpurile legiuitoare române prin mesagiul regal, publicat în numărul nostru de eri. Sesiunea încheiată a fost foarte mănoasă, căci în timp relativ scurt s'au discutat, îmbunătățit și votat cincisprezece legi organice de o deosebită importanță pentru bunăstarea și prosperarea țării.

Dintre proiectele de legi, cari s'au votat în ultimele ședințe, relevăm următoarele: proiectul de lege pentru împărțirea consumului total de petrol lampant între distilările din țară. Iată în trăsături generale dispozițiunile acestui proiect.

Prin acest proiect se împarte cantitatea de petrol lampant, ce se întrebuințează în țeară, între toate fabricile, mari, mijlocii și mici. Celor mari li-se dă o fracție mai mică din totalul ce produc, celor mijlocii mai mare și celor mici și mai mare. Pricina e că petrolul lampant costă

cu atât mai mult pe fabricant, cu cât fabrica e mai mică. Cei mari se vor despăgubi exportând mai mult.

S'a pus însă condiția ca toate fabricile să producă petrol regulamentar și celor, cari nu vor avea instrumentele trebuitoare spre a face petrol curat, nu li-se va îngădui a-l vinde.

Legea ia măsură de a fixa prețul cu care fabricanții să vândă petrolul lampant la desfăcători căci, scăpându-i de Rockefeller nu vrea să-i îngăduie a se înțelege și a hotărâ un preț prea urcat. Acest preț se va alcătui din două: una, care va fi costul de producere și câștigul fabricantului și alta prețul ce vor plăti pe petrolul brut. În adevăr, guvernul nu vrea ca fabricanții să se înțeleagă și să coboare prețul țiteiului; căci dela sporirea câștigului acestuia, atârână dezvoltarea industriei întregi. Prin măsura aceasta la fixarea prețului de lampant, fabricantii nu au nici un interes să scază prețul țiteiului.

Petrolul lampant care se exporta, benzina, rămășițele de petrol pentru ars, rămân libere, poate fiecare să le vândă cum va pofti.

Deoarece în țară nu sunt destule depozite și din această pricină consumarea petrolului se întinde prea puțin, guvernul va înființa el depozite, unde nu sunt și astfel consumul intern, care e prea mic (36.000 de tone), va crește și va ajunge la înălțimea celui din țările civilizate ca Belgia, unde e de mai multe ori pe atâta.

În discuțiunea generală la cameră, dep. *Georghiu* a făcut istoricul dezvoltării industriei petrolifere, vorbind despre activitatea societății »Steaua Română« și despre înființarea societății româno-americane. După ce au încercat să pună mâna pe terenurile petrolifere ale statului, Americanii au cumpărat terenuri particulare, spunând că nu au alt scop decât să contribuie la mărirea producției noastre de petrol. După doi ani însă, Americanii și-au dat pe față intențiunea de a ruina pe producătorii noștri, cumpărând scump țiteiul și colaborând în același timp prețul petrolului lampant. Oratorul arată mijloacele, prin cari societatea »Standard Oil« s'a dezvoltat în America. Insuși președintele Roosevelt a luat măsuri serioase împotriva acaparării și mijloacelor necorecte cu cari lucrează această societate. Dacă i-am lăsa ca la noi să-și urmeze procedurile, ar fi să consacrăm ruina industriei noastre petrolifere. Voiți vota cu plăcere acest proiect de lege.

Dep. *Al. Smelț* vorbește în același sens.

Ministrul *Em. Costinescu* zice că scopul guvernului este foarte clar și după discuția urmată se vede că a fost înțeles. Voiți fi deci scurt. Americanii zic: »America a Americilor«, — noi zicem »România a Românilor!« Deci nu vorbe multe, ci fapte.

Anul trecut s'a exportat de zece ori mai mult petrol decât s'a consumat în țară. Deci industria petroliferă este o industrie de export, pe care trebuie să o protejăm, căci ea îmbogățește țara. »Standard Oil« a început o concurență ruinătoare, care să silească pe toate celelalte societăți să capituleze, pentru ca să le absoarbă. Așa a făcut în America, așa a început să lucreze și la noi. Socoteala e simplă: petrolul brut costă 4 lei 50 suta de kgr. petrol lampant. Cum e cu puțință să se vândă petrolul distilat cu prețul celui brut? Care e consecința acestei concurențe ruinătoare? Fabricanții vor fi ruinați și întreaga această industrie va fi în mâna unui singur om, care o va putea închide sau deschide după cum interesele lui o cer! Aceasta e primejdia cea mare, pe care trebuie să o denunțăm țării.

»Standard Oil« a pus stăpânire pe comerțul de petrol al Germaniei. Toată lumea economică de acolo caută să scape de acest monopol, vătămător intereselor comerțului german. Interesele noastre sunt și mai mari, fiindcă noi avem nu numai comerț, ci și industrie petroliferă. Exportul nostru de petrol se face de rafinerii. De aceea »Standard« s'a înversunat împotriva rafineriilor, căutând să le distrugă. Dacă e vorba de monopol, mai bine să se facă monopol în folosul țării, decât în al americanilor!

Discuția se închide și proiectul se votează unanim.

Senatul a votat și adoptat între altele Sămbătă următoarele proiecte de legi, admise de adunarea deputaților: pentru modificarea unor dispozițiuni din statutele creditului funciar rural; pentru chemarea sub drapel a contingentului 1909; pentru distribuțiunea petrolului lampant la diferitele distilerii din țară; pentru repartiția excedentului bugetar al

exercițiului 1906—1907; pentru declararea de utilitate publică generală exproprierea unor terenuri din portul Brăila.

Inmormântarea gener. Haralamb.

București, 7 Aprilie v.

Duminecă a avut loc ceremonia înmormântării fostului locotenent domnesc, generalul Nicolae Haralamb. Rămășițele pământești ale generalului Haralamb se aflau depuse într'un sicriu de zinc, în biserica Sfântul Gheorghe Nou. În fața catafalcului se aflau două coroane frumoase de flori naturale, una din partea M. S. Regelui cu inscripția: »Viteazului soldat și credincios sfetnic«, și alta dela A. S. R. Prințul Ferdinand. Apoi: din partea ministrului de războiu, consiliului de miniștri, Academiei Române, ofițerilor reg. 10 artilerie, clubului regal, familiei N. Glagovanu, Senatului, Clubului ofițerilor în rezervă, Comunei București, Prefecturii poliției Capitalei, familiei Bertolla etc.

Pe câteva perinețe în fața cosciugului erau expuse decorațiile generalului, printre cari: Marea Cruce a Ordinului Carol I, Marea Cruce a Stelei României, Treceera Dunărei, Sfântul George (ruses), Virtutea militară și altele.

Serviciul religios a fost oficiat de I. P. S. S. Mitropolitul Moldovei. Cortegiul porni pe strada I. C. Brătianu, apoi merse pe bulevardul Academiei, calea Victoriei, str. Carol, calea Rahovei și 11 Iunie, îndreptându-se spre cimitirul Bellu, unde s'a făcut inmormântarea. Cordoanele erau purtate de d-nii: Dim. Sturdza președintele consiliului, general Vartiade, Dimitrie Ghica fost ministru plenipotentiar la Atena, M. Pherechyde, general Al. Averescu ministru de război și V. G. Moțun ministru lucrărilor publice.

D-l general *Coandă*, inspectorul general al artileriei, din partea armatei, a povestit — în câteva cuvinte frumoase — viața generalului Haralamb, viața care a fost un șir de fapte mari: ca oștan, ca ministru și ca locotenent domnesc.

D-l *D. Sturdza* președintele consiliului a vorbit în numele guvernului. Primul ministru a arătat cum generalul Nicolae Haralamb, următor voinței întregii națiuni române, a adus la îndeplinire unirea principatelor sub cărmuirea unui domnitor străin. În locotenența domnească, spune d-l Dimitrie Sturdza, generalul Haralamb a ocupat locul de frunte și grație energiei și tactului său, țara noastră a ajuns acolo unde este astăzi.

Pentru meritele sale națiunea română i-a făcut onoarea lăsându-i să citească el în parlamentul țării, jurământul pe care domnitorul Carol I a făcut atunci când a pus piciorul pe pământul țării noastre.

Acesta a fost visul întregii națiuni și atunci când generalul Haralamb l'a văzut realizat s'a retras din viața politică. Cu toate acestea în două ocazii, când țara a avut nevoie de sprijinul său el a răspuns în grabă. În războiul pentru independență a dat dovadă de multă vitejie, conducând artileria română.

Primul ministru a terminat spunând că memoria generalului Nicolae Haralamb va fi în vece neuitată și istoria țării îi va da locul de onoare.

D-l *Costescu-Comăneanu* vice-președinte al Senatului, din partea Corpurilor leguitoare, a exprimat părerile de rău ale reprezentanților națiunii pentru marea pierdere ce o încearcă țara prin moartea generalului Haralamb.

La ora 5 jum. cortegiul a ajuns la poarta cimitirului Șerban Vodă (Bellu). Când cosciugul a fost ridicat de pe car, batalionul de vânători a prezentat arma. Apoi cosciugul purtat de 6 ofițeri, a fost dus la cavoul anume construit de Primăria Capitalei. Din garnizoana Capitalei au luat parte trupele de vânători, dorobanți, artilerie și roșiori. Parada militară a fost comandată de d-l general M. Boteanu. La înmormântare a luat parte foarte multă lume.

ȘTIRILE ZILEI.

— 8 Aprilie.

În procesul de presă, ce s'a întinat pentru o poezie publicată în »Gazeta Transilvaniei«, Nr. 161 (1907) sub titlul »Limba noastră românească«, autorului, d-lui *Ioan Rodina*, colaboratorul nostru extern, s'a fost adus cum știm din partea tribunalului din Târgul Mureșului la 18 Februarie a. e. sub Nrul 1408/1908 deciziunea, că nefiind caz de urmărire cercetarea se suspendează. Contra acestei deciziuni procurorul a făcut recurs. În urma recursului lui tabla regească

(curtea de apel) din Târgul Mureșului a decis, că primește motivele aduse pentru suspendare de către senatul de acuză al tribunalului regesc, iar recursul procurorului îl respinge. Decisiunea tablei poartă data de 12 Martie Nr. 476/1908 și a fost comunicată în zilele acestea d-lui Rodina.

Mizeria printre Românii macedoneni. Din Salonic se scrie »V. N.«: Pe zi ce merge, nesiguranța în interiorul țării, în loc să scadă, crește. Oamenii cu dare de mână își transportă domiciliul în orașe, de unde și scumpirea traiului. Cu toate că armata depune multă sârguință întru urmărirea bandelor și stărpirea răufăcătorilor, totuși, dată fiind groaza inspirată de comiți și antarti, întreținerea continuă a organizațiilor grece și bulgare, locuitorii ies cu frica în sân la munca câmpului. Cei cari duc cele mai mari mizerii sunt Românii. Nu exagerez, dacă afirm că în Meglen sunt sate unde multe familii mănă odată pe zi. Ca să-și aline foamea, fierb diferite ierburi, și se hrănesc. Nu vorbesc de acelea a căror bărbați au fost, fie închiși, fie omorâți. Ți-e milă să faci — ca Român — vr'o călătorie în acele sate. Ți se pare că ai avea o parte din răspunderea acestei stări, care în realitate e adusă de forța împrejurărilor. Asemenea, ținutul Caraferia, unde majoritatea Românilor se ocupă cu chiragilicul și cu păstoritul, e foarte deprimat. În cealaltă ani, îndată ce venea primăvara, fie-care se ocupa cu munca. Acum toți stau pe la casele lor și nu îndrăznesc să se angajeze sau să meargă cu caii de frica antartiilor. În timp de un an de zile s'au făcut atâtea măceluri în ținutul acesta, s'au omorât peste 70 Români. Ce o să faci, nici ei nu știu.

Curs de stupărit în Gădöllö. La stupina statului Gădöllö se țin și în anul acesta șase cursuri de stupărit, și anume: Din 4—24 Mai pentru micii economi, din 1—14 Iunie pentru codreni, din 16—28 Iunie pentru proeți, din 2—22 Iulie și din 25 Iulie până la 15 August pentru învățători, și din 18—31 August pentru femei. La fiecare curs vor fi admiși câte 20 de ascultători, cari în timpul cursului vor primi și întreținerea gratuită, iar celor cari vor dovedi în rugarea pentru primire, că sunt lipsiți de mijloace, li se vor restitui și speșele de călătorie. Rugările provăzute cu timbru de 1 coroană, adresate ministrului reg. ung. de agricultură, sunt a se subterne prin autoritățile superioare (economizator, oficiul silvanal), iar rugările economilor prin artistile comunale. Cel puțin cu o lună înainte de a se începe cursul respectiv.

Femeie polițistă. Din Lipsca se anunță că acolo face mare senzație intrarea primei femei în poliția orașului Lipsca. Mai toate ziarele persiflează această numire.

Un nebun într'o lojă princiară. Pe când se reprezenta Sămbătă piesa »Suro-rile«, la teatrul curței din Wiesbaden, apărut în loja princiară, un domn cu pieptul plin de decorații și elegant îmbrăcat. El se dădu drept marele duce Alexandru al Rusiei și pofti în lojă pe directorul teatrului. Câteva minute știrea a făcut senzație pe scenă, între artiști, până ce s'a constatat că e vorba de un cunoscut muzicant, care își pierduse mințile.

Un milionar birjar. Milionarul Wanderbild a ajuns la ideea excentrică de a se face birjar. El vrea să introducă un serviciu de transport între Londra și Brighton, anunțând că va conduce în persoană caii trasurilor. Orice persoană, în schimbul unui bilet, poate face călătoria între cele două orașe sus numite. Nefiind decât un mijloc de ași alunga splenul, milionarul Wanderbild, a limitat slujba sa de birjar până la 1 Iunie, cu începere dela 4 Maiu a. e.

Răspuns la raportul d-lui Anton Domide.

În numerii din urmă 76 și 78 a. e. a »Gazetei Transilvaniei« s'a sulevat afacerea d-lui Anton Domide fost profesor la preparandia din Gherla. Atât în protestul atât de necuviincios a cătorva învățători cât și în raportul final a d-lui Domide le place și unora și altora a-l prezenta pe acest din urmă, publicului român, ca pe un martir național, care a căzut jertfă stărilor anormale din Gherla. Eu nu vreau să trag la îndoială bună credința și intențiunea curată a nimănui, dar cutez a-mi exprima convingerea, că dacă cauza neamului nostru n'a avut și n'are decât astfel de luptători și martiri, atunci e perdută cu totul. Pentru ce o afirm aceasta, se va vedea din cele următoare, în cari trebuie să rup vâlul de pe naționalismul acesta mistificat, care mie mi-se pare că

nu e mai puțin stricăcios cauzei naționale ca preținsele păcate, ce dl Domide vrea a le atribui Gherlenilor.

Înainte de toate rog pe dl Domide să declare ulterior publicului român, că în raportul său final a uitat a aminti, că d-sa, înainte de a se începe investigarea dispusă pe baza plângerii elevilor, a denunțat institutul la ministrul de culte, că n'ar corespunde din punct de vedere patriotic. Să spună domnul Domide, că a zis aici în Gherla, când i-s'a imputat această faptă, că va declara înaintea Excelenței Sale Episcopului diecezan, când va merge la el, că el n'a denunțat, și când ar fi putut-o face temându-se, că i se va arăta documentul, a renunțat a face așa declarație. Să spună mai departe, că înaintea elevilor, în clasă a declarat, că dacă va merge el dela institut, așa se va risipi acesta, că nici piatră pe piatră nu va rămânea, în-tocmai cum s'a risipit Ierusalimul. Pe ce bază a afirmat-o aceasta nu știu. Poate a avut informații de sus. Și toate aceste le-a făcut acel domn Domide, care în adunările românești își bătea pieptul, să-l audă din cea parte a Românilor. Încât se pot aceste uni, judece publicul nepre-ocupat.

Aducă-și apoi aminte dl Domide, că cu ocaziunea concertului său ultim, — ce-l amintește și în raportul său final atacând într'un mod atât de bătăran pe colegii săi, cari au luat parte și despre cari și eu cred că s'au uitat de e, când au mers la acel concert, cu toate că au cunoscut procedura d-lui Domide — a ținut un toast înflăcărat, pentru ce redactorul foi »Szamosvölgye« a voit să-l atace în foaie, ce-ace el auzind l-a rugat să-i dea pace acum, căci numai în stare turmentată a vorbit astfel.

Să-și aducă apoi aminte dl Domide, că elevii cari ședeau la el în cvartir și erau în cea mai intimă legătură cu el — ceea ce, deși nu știm atâtea pedagogie cât d-sa, totuși cred că nu e admisibil — au mers, lipsind dela oare, la inspectorul reg. în Dej și i-au spus, că limba maghiară se propune la preparandia românească, din limba română se fac ocupări despre »Mama lui Stefan cel Mare« și »Sobiesky și Români«, în cari se cuprind idei contrare statului. La a cui sfat au făcut aceasta, nu vreau să caut.

Pentru a ajunge la gloria de martir eu cred, d-le Domide, că trebuie tărie, statornicie și intențiuni curate și martiriul să te ajungă pentru fapte nobile.

Dacă ai vrut să ieși în public cu cauza d-tale, pentru ce nu ai tăria a publica acușele, pentru cari ai fost dimis, ca publicul să se poată convinge despre nevinovăția martirului? Ai cugetat doară, că vei mistifica lucrurile fără a-ți răspunde cineva, căci așa ar fi fost datina în Gherla? Cu părere de rău însă, revoltat în sufletul meu de mistificarea faptelor și provocat prin însăși procedura d-tale în interesul adevărului și a bisericii, a cărei credincios și servitor sum, pe care d-ta vrei să o hulești și în public, mă simt dator a rupe cu datina de mai înainte și a nu suferi, ca și pe nedreptul să ne ataci. Drept aceea voi aduce la cunoștința publicului român, la care atâtea apelezi, cauzele dimiterii, ca acesta să se convingă, că ești martirul păcatelor d-tale și nu a altora.

Voiu expune deci pe scurt cauzele, pentru cari ai fost lipsit de oficiu așa, cum le știu deja toți în Gherla:

1. Așa știm, că s'a dovedit în decursul procesului disciplinar, că ai vătămât religionea și biserica înaintea elevilor. Aceștia au mărturisit, că le-ai zis, că popii li îmbracă pe Dumnezeu în nădragi roșii husărești și-l fac mai puternic decât este, că ideea despre Dumnezeu e falsă, căci nu-i sfintă supremă, ci trebuie căutat în natură. Unui elev, care ți-a zis, că v'a merge să se mărturisască, i-ai zis: să meargă, căci cu atâtea îi stropăște mai tare pe profesori, etc. Și sunt alte multe de cari ca și de aceste te cuprinde (greața) disingustul, când le auzi.

2. Vei fi știind apoi d-le Domide, că despre superiori ai folosit atari epitete, cari Consistoriul a hotărât, că nu convine cu demnitatea lui, să le reproducă? Pe colegii i-ai numit: fleanduri, porci, măgari. Înaintea elevilor, deși afară din clasă, ai zis, că vei da palmii unui coleg, să'i sară ochii.

3. N'ai cruțat nici pe elevi. Nu le-ai știut da epitete mai frumoase decât: fleanduri, traogeri, slujnice, bulendre, moșe sătești și alte multe, cari bunul gust mă oprește a le reproduce. Și aceste numai în interesul adevărului le reproduc și să vadă publicul până unde merge cultura d-tale, care în continu ne-ai imputat noaună cultură de finanț, necultura, ba într'un mod atât de puțin cult și aderenții d-tale dela Cluj. Să se vadă apoi cine a batjocorit

elevei, despre cari sustineai. că »cei cu rochie« le stăpesc orice ambiție.

4. Vei fi știind apoi, că s'a adus un punct despre călcarea datorințelor de profesor. Elevii au mărturisit, că i-ai provocat să facă grevă contra d-tale, zicându-le: nu vedeți voi cât de urăți îmi sunteți, că nu mă pot uita la voi. Au mărturisit apoi, că ai băut cu ei în birturi, acolo ai jucat înaintea lor, i-ai condus la crășme dubii, pentru conturbarea liniștii a-ți fost admirați și de poliție. Pe coriști i-ai atârnat, să bată pe elevi »să-i lase întinși numai să nu-i omoare«.

5. Ai atârnat elevii la călcarea legilor școlare. Le-ai ținut oare întregi, în care i-ai atârnat, i-ai cercetat la cvartire îndemnându-i la grevă contra profesorilor, cari nu-ți conveniau și promițându-le că, dacă vor fi eliminați, îi vei așeza la preparandii de stat.

6. Ai încasat taxe necompetente abstrăgând dela aceea, că nu ți s'a adus acuza cu »mensa« elevilor.

Iată dară d-le Domide, că după cum știu eu aceste sunt acușele ce ți s'au adus și pentru cari ai fost destituit. Aceste le-ai știut și d-ta, căci ai copia deliberatului, dar nu le-ai publicat în interesul bine priceput al d-tale. Aceasta în urmă o pricepem, dar nu pricepem pentru ce ataci pe alții pentru a-ți acoperi păcatele.

Aceste sunt cauzele adevărate, pentru care a fost destituit fostul profesor Anton Domide, în care la începutul activității sale mulți oameni de bine și-au pus mare încredere, ba poate prea mare și aceasta împrejurare se poate, că i-a grăbit ruina. După aceste judece oricine: se mai putea suferi la un institut oarecare?

Le-am publicat aceste, ca să se convingă publicul român nepreocupat despre adevăr și să nu judece și pe nedreptul Gherla. Va fi având și Gherla scăderile sale ca multe alte centre, dar, dacă e convins publicul român, că le are, trebuie să fie convins și despre aceea, că după rețeta d-lui Domide și cu mijloacele întrebuințate de el nici când nu se vor delătura. Un astfel de procedeu altcum cred, că e departe de caracterul poporului român. De unde și dela cine l'a învățat el însuși, eu nu știu. El poate va fi știind. Și cred, că e în interesul cauzei, ca publicul să nu părtiniască atari mijloace, cari sunt contrare moralei.

Înainte de a încheia nu pot trece cu vederea raportul final al fostului profesor, căci mulți cetindul fugitiv vor crede, că toate sunt drepte, ce le scrie și singur a d-lui Domide e meritul, că preparandia stă acum mai bine și ca răsplătă acum a fost dimis din oficiu.

E adevărat, că s'a dedicat și institutului și a conlucrat mult la progresul în studii, dar a stricat moravurile și disciplina în institut, care nici când nu se poate recompensa prin progresul unilateral.

Că s'au introdus manuale corăspunzătoare cred, că nu e meritul D-sale, căci aceste se impun prin forurile mai înalte. Poate că atata merit are, că despre manualele ce s'au folosit și se folosesc și azi în gimnaziile și sunt aprobate, a zis elevilor, că: sunt niște traduceri popești a unor oameni inconștii.

E frumos, că și prin coregerea temelor din matematică i-a învățat pe elevi a concipia, cât să poată scrie articlii destul de slabi în gazete, dar eu cred, că eșercițiul acesta și-l vor fi câștigat la alte studii. Și apoi a serie articlii se poate în diferite forme.

E adevărat, că a înființat reuniune de cântări și a adunat elemente foarte periclitate, dar nu e adevărat, că cineva nu l'ar fi lăsat să cânte în biserică. Că nu i-au lăsat coriști și coriste în cor cu teologii, ca pre aceștia să-i incomodeze, cred, că nu e de mirat. Mă mir apoi cum a și așteptat d-l Domide, ca prețimea să se prezinte la concertul lui după cele ce a făcut. Că buchetul ofiterilor respective ofiterului de husari, etc. îl i-a drept premiu, e chestie de gust.

Muzeul nu d-lui l'a creat, cum zice, ci l'a aranjat. Obiectele din muzeu cea mai mare parte sunt din donațiunea Mult On. d. Demetriu Dragoș vrpt. on. în Băiuțiu, celelalte sunt plătite prin direcțiunea prop. Și acele cari D-sa le-a umplut i s'au plătit.

Că a ținut conferințe la adunările învățătoarești, e adevărat. Rezultatul s'a dovedit la adunarea din Mințiu Gherla a. tr. unde d-l Dărăban inv. la școala gr. cat. din Cluj, acela care mai bine îi pricepe munca, și care și-a însușit mai multă cultură, a strigat: »jos cu revereandae«.

Mai caracteristică e mărturisirea de sub p. 12 din raport, care recunoșc că va fi sinceră. »Am zis și cătră cel mai sărac cu duhul, că »ca D-ta nu e mai cuminte nimeni«, ba »am tractat cu ei mai ca cu Noro zicând, că poporul îi admiră«. O ca-

racterizare mai nimerită nu putea să-ți faci nimeni, d-le Domide. Aceasta lozincă te-a condus bag' samă în toate acțiunile. Nu știu de unde a-i împrumutat'o, dar trebuie să te convingi, că cu fățărnicii și lingușiri nu poți duce nici un lucru la bun sfârșit. Și e dureros, când cineva se folosește de atari mijloace și când e vorba despre cele mai sfinte lucruri, ideale, compromițându-le în forma aceasta.

Ca de încheiere rog pe d-l Domide să nu nege numai simplamente faptele după datină, ci să și probeze, ceea ce afirmă. Prin mistificarea lucrurilor, negarea faptelor tot nu va ajunge la rezultatul dorit, căci adevărul tot se descopere mai iute sau mai târziu. La aceea, nu se cugete, că vom tăcea și vor lăsa să ne atace biserica și instituțiunile și chiar credința. Tonul acel dur al D-sale și aderenților săi nu-l vom urma, căci n'avem cultura lor, dar în altă formă vom face să iasă la lumină adevărul.

Gherla, la 20 Aprilie 1908.

Dr. Vasile Moldovan,
prof. de teol.

Nota Redacțiunii. — După principiul ce l'am avut în totdeauna să fim drepti, nepărtinitori pe cât stă în putința omului, mai ales în cestiuni de interes public național, am dat loc răspunsului de mai sus la motivele desfășurate în coloanele foaiei noastre, de cătră dl profesor Anton Domide, cu privire la actul »deliberării« (demisionării) sale din postul ce l'a ocupat până acum la pedagogiul din Gherla.

Motivele au dat expresiune prea infocată mâhnirii firești a celui ce se crede persecutat și nedreptătit. Răspunsul profesorului de teologie Moldovan, adresat și învățătorilor din Cluj, cari au protestat pentru Domide, se exprimă sub forma apărării prestigiului autorității superioare și a celor atacați prin protest și motive, o amarăciune tot așa, dacă nu încă și mai mult pronunțată, în contra aceluia, care turbură cvietismul Gherlanilor, cu preținsele sale aluri de martir, care a căzut jertfa stărilor anormale.

Dr. V. Moldovan răspunde foarte prelung, luând asuprași greaua misiune de a spăla harapul, despre care însuși recunoaște, că din păcate își are și el păcatele sale, cari sunt atât de cunoscute publicului nostru, încât acesta poate fi ușor cucerit în favoarea d-lui Domide. De aceasta se teme dl Moldovan și vrea să prevină, dar o face cu oare care mulțămire, că îi se dă în cele din urmă ocazia de aș varsa necazul față cu omul ce ia turburat și i-a neliniștit așa de mult timp de trei ani pe Gherlanii.

D-l Moldovan recunoaște că în acest timp, Domide s'a dedicat institutului pedagogic și a contribuit mult la progresele realizate. Prea tare se vede însă intențiunea d-sale de a micșora meritele lui Domide, ceea-ce nu prea însuflă încredere în aserțiunile sale. Poate să aibă dreptate că Domide ca fire impulsivă va fi făcut și greșeli, și că procedeu lui nu este potrivit pentru ajungerea scopului. Dar cu toate ce le zice despre Domide nu are nici o legătură logică afirmarea sa, că acest zelos, inteligent și stăruitor profesor ar fi un denunțiant. Așa ceva nu putem nici decum crede și ar fi prea de tot trist dacă s'ar putea adevări.

D-l Moldovan amestecă lucruri grele cu lucruri foarte mărunte și de aceea este foarte greu a te orienta asupra celor ce le înșiră. D-l Moldovan a luat, cum ziserăm, sarcina grea de a scoate pe autoritate față cu acuzările lui Domide, din încurcătura. Cum de autoritatea numai după trei ani găsește pe acest profesor netolerabil, cu toate meritele sale, ce nu se pot nega?

Dorim să se facă lumină, și să se constate cât mai curând deplinul adevăr!

NOU ABONAMENT
LA
„GAZETA TRANSILVANIEI“
Cu 1 Aprilie st. v. 1908

se deschide nou abonament pe cuartarul doi al anului, la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii foiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 coroane, pe șese luni 12 coroane, pe trei luni 6 coroane, pe o lună 2 coroane.

ADMINISTRAȚIUNEA.

Bibliografie.

Ierarhia și mitropolia bisericii române din Transilvania și Ungaria de V. Mangra, a apărut în tipografia arhiepiscopalesană din Sibiu zilele aceste în broșură, conținând pe 127 pagini un șir de articuli retipăriți din »Tel. Român«.

Vasile Alexandri. Ediția II din opere complete. Teatru I.

De cuprinsul următor:

„Șoldan Viteazul“, Mama Anghelușă“, „Herșcu Boccegiul“, „Clevetici“, „Sandu Napoailă“, „Surgiu“, „Ion Păpușariul“, „Cucoana Chirița“, „Barbu Lăutaru“, „Paraponisitul“, „Kera Nastasia“, „Haimana“, „Gură-Cască“, „Stan Covrigariul“, „Vivandiera“, „Păcală și Tândală“, „Sara mătfei“, „Craiu nou“, „Hartă Răzășul“, „Rămășagul“, „Peatra din casa“, „Nunta țărănească“, „Chirița la Iași“, „Chirița în Provincie“.

Prețul I cor. 50 b. (20 bani porto).

Closetul »Transilvania« — o invențiune salutară. Mecanica s'a ocupat în diferite rânduri cu ideea de a construi closete scutite contra înghețului și s'au și inventat mai multe construcțiuni patentate pe acest teren. Cele mai multe construcțiuni de felul acesta au însă un mecanism foarte complicat, încât procurarea unor astfel de closete e împreună cu multe cheltuieli. Afară de aceasta, unele din construcțiunile de până acum, recer ca pe timpul înghețului, să fie așezate în interiorul unor localități scutite de frig.

Closetul, scutit contra înghețului, inventat de d-l E. Precup din Brașov, care și-a câștigat patenta în cele mai multe state, are următoarele avantagii:

Closetul acesta poate fi instalat în locuri, cari sunt expuse celui mai aspru frig. Mechanismul e atât de simplu, încât recere numai foarte puține cheltuieli. Closetele deja existente, de orice construcție, pot fi transformate prin aplicarea unor puține părți constitutive, în closete scutite contra înghețului.

Principiul construcțiunii closetului »Transilvania« e următorul: Înainte de folosință nu se află nici în tubul de scurgere nici în rezervoar și nici în scoica closetului apă, astfel că posibilitatea, ca în una din părțile amintite apa să înghețe, e cu totul eschisă. Deabia la folosirea closetului apă este adusă printr'un mecanism simplu automat, prin tubul de scurgere în rezervoar. În același timp se închide ventilul de scurgere al rezervoarului. Conductul se află la o adâncime de 1:50 m. sub pământ, prin urmare la o astfel de adâncime care nu e expusă înghețului. La folosirea closetului, rezervoarul se umple astfel, că mecanismul-automat regulează cantitatea apei afluențe. După folosire, mecanismul produce efectul contrar, astfel că scurgerea apei din conduct se oprește, iar ventilul de închidere a rezervoarului se deschide. În momentul acesta, apa adunată trece în scoica closetului și de acolo în canal. Prin urmare se ivește iarăși raportul ca înainte de folosirea closetului.

Dacă luăm în considerare, că closetele, fără părțile aceste mecanice cari le scutesc contra frigului, recer iarna cheltuieli necontenite, fiind în cazul, când nu se află în locuri scutite, necontenit expuse înghețului, mai departe dacă luăm în considerare, că construirea unor astfel de closete în locuri scutite, e împreună cu multe cheltuieli, căci camere s'au alte locuri, pe cari le-am folosit până acum spre alte scopuri, trebuie în mod corespunzător transformate, ba trebuie din nou zidite, neexistând până acum — invenția closetelor scutite contra înghețului, nu poate fi destul apreciată, din contră poate fi numai dorită de proprietarii de case, deoarece closetele aceste se pot construi și în closetele existente, căci din descrierea de mai sus reiese destul de lămurit, că o înghețare a apei este imposibilă.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 21 Aprilie. Biroul semioficios al corespondenței telegrafice ungare dezmințe știrea ziarului „Wiener Allgemeine Zeitung“, că primul ministru ungar Wekerle ar fi promis Maj. Sale fără știrea guvernului său, că delegațiile vor aproba mărirea soldelor ofiteresti. Comunicatul spune, că Wekerle nu face nimic fără știrea colegilor săi și că între primul ministru și membrii cabinetului domnește perfectă unire.

Budapesta, 21 Aprilie. Congresul social-democraților a votat o rezoluțiune, prin care se stabilește că partidul social-democrat consideră amânarea prezentării proiectului cu privire la reforma electorală, ca un atentat în contra lucrătorilor și vede în această amânare un pretext și o încercare a guvernului de a se eschiva dela introducerea votului universal. Congresul a luat apoi hotărârea de a se organiza greva politică generală și în cazul când guvernul ar introduce votul plural și nesecret. Organizarea și extensiunea acestei greve va fi stabilită într'un congres social.

Lemberg, 21 Aprilie. Universitatea de aici va fi închisă în tot timpul semestrului de vară, pentru că sunt temeri de ciocniri între studenții ruteni și polonezi.

Roma, 21 Aprilie. Ziarele anunță, că jumătate din flota italiană din Gaeta va ocupa insula Mitiline, iar cealaltă jumătate va bloca golful Derna și Tripolis. În Orient se va demonstra la Salonie, Valona, Smyrna sau Ierusalim.

Diverse.

Cutremure de pământ artificiale. Se așteaptă minuni dela expoziția univ. sală din 1912, care va avea loc la Tokio. Japonezii chibzuesc niște lucrări, cari să ne facă să uităm turnul Eiffel, și de pe acum ni-se laudă o expoziție ciudată, care va consta într'o înviere a principalelor cutremure de pământ din imperiul japonez. De altminteri lucrul nu e cu totul nou. Ceva la fel s'a arătat și la expoziția univ. din Chicago, în 1893. Vre-o câțiva locuitori din Tokio se formară în societate anonimă pentru exploatarea cutremurelor de pământ, alergară la Chicago și câpătară concesiunea unui teren, pe care ridicară o clădire mișcătoare.

Acest pavilion compus din camere împărțite în saloane de cafea și restaurant, era așezat pe un platou central izolat de pământ, pus în mișcare printr'un sistem de pistoane și propulsoare, pe cari o mașină cu aburi le mișca în toate direcțiile.

Inginerul societății își procurase dela observatorul din Yokohama diagramele principalelor cutremure de pământ, cari dezolaseră imperiul, și mașina lui îi îngăduia să reproducă întocmai toate zguduiriile acestor calamități.

Dela inaugurarea lui chiar, pavilionul catastrofelor japoneze avu un succes nebun. Curioșii nu mai încăpeau, deși prețul de intrare era de un dolar. Ei se plimbau prin saloane sau se așezau în fața meselor, unde li-se servea rachiu de orez, până în momentul când deodată, fără nici o înștiințare prealabilă, pavilionul începea să se miște cu furie pe baza lui, se scufunda în pământ, se apleca la dreapta și la stânga, se întorcea la suprafață și își relua, în sfârșit, nemșcarea lui.

Atunci, pe când clienții azvârliți unii asupra altora, se sculau cu mare greutate și în mare dizordine, girantul pavilionului îi saluta anunțând:

— D-nelor și domnilor, cutremurul de pământ, pe care am avut onoarea să-l executăm în fața d-voastră, e acela care la 5 Aprilie 1876, la Nagasaki, a distrus 243 de case și a pricinuit moartea a 854 de locuitori.

Cu douăsprezece zguduiri pe oră, pavilionul producea opt mii de lei pe zi, iar societatea pentru exploatarea cutremurelor de pământ japoneze a distribuit 654 la sută acțiunilor ei.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsa: Victor Branice.

Publicațiune.

Institutul de credit și economii „CHIORANA“, în adunarea generală extraordinară ținută la 17 August 1907. a decis cu unanimitate urcarea capitalului social dela 100.000 cor. la suma de 200.000 cor. prin o emisiune nouă de 100 acții în valoarea nominală de câte 100 cor.

Intru realizarea acestui conclud, pe baza autorizării primite dela adunarea generală, prin aceasta ne luăm voie a le oferi On acționari ai institutului nostru pentru cumpărare 1000 acții nouă pe lângă condițiunile următoare:

1. Fiecare acționar vechiu al institutului are drept să opteze și să subscrie din emisiunea nouă, cu prețul nominal de 100 coroane și 3 cor. spese, atâtea acții câte posedă transcrise pe numele său din emisiunea primă.

2. Terminul de optare și subscriere pentru acționarii vechi, se fixează până în 1-a Mai 1908, cu acea, ca toți acționarii vechi deodată cu declarațiunea de subscriere, sub urmările pierderii dreptului de opțiune, sunt datori să depună la institut, până în 1-a Maiu 1908. toate acțiunile lor vechi fără coala de cuponi, pentru cari optează la subscriere și să plătească la cassa institutului dela fiecare acție subscrisă din emisiunea nouă 10 cor. ca prima rată din prețul acțiilor emise și 3 cor. spese.

Acționarii vechi, cari nu au participat la subscriere până la terminul de 1-a Maiu 1908. își pierd dreptul de prioritate și favorul de a subscrie acții din aceasta emisiune cu prețul nominal de 100 cor. și 3 cor. spese.

Acțiunile depuse la institut pentru optare se stampilează cu notă de opțiune și se restituiesc imediat acționarilor, dinpreună cu un titlu provizor de acții, în care se induce plățirea ratei prime și a tuturor ratelor următoare.

3. Prețul de emisiune a acțiilor, conform dispoziției §-lui 6 din statute se plătește în zece rate și anume:

a) prima rată, dinpreună cu spesele de 3 cor. conform punctului 2 al acestei publicațiuni, este a se plăti deodată cu optarea cel mult până în 1-a Maiu 1908.

b) a doua rată 10% până în 1-a Iulie 1908.

c) a treia rată 10% până în 1-a Septem. 1908.

d) a patra rată 10% până în 1-a Novem. 1908.

e) a cincea rată 10% până în 1-a Ianuarie 1909.

f) a șasea rată 10% până în 1-a Martie 1909.

g) a șaptea rată 10% până în 1-a Maiu 1909.

h) a opta rată 10% până în 1-a Iulie 1909.

i) a noua rată 10% până în 1-a Septem. 1909.

j) a zecea rată 10% până în 1-a Novem. 1909.

Fiecare acționar are însă drept să plătească mai multe rate, sau toate ratele înainte de termen

In lipsa de plată a ratelor la termenele fixate să aplică dispozițiile §-ului 11 din statute, în senzul cărora acția neplătită se anulează și în locul aceleia să emite un nou titlu de acție, iară ratele plătite cad în favorul fondului de rezervă.

4. Acțiunile nouă, după plățirea tuturor ratelor, vor participa la toate beneficiile și se vor bucura de toate drepturile, ce posed acționarii vechi, dar la dividendă participă numai cu începutul dela 1 Ianuarie 1910.

Se face excepțiune pentru acțiunile, cari se vor plăti total, până la finea anului 1908. fiindcă acele vor participa și la dividenda, care se va statori prin adunarea generală pe anul de gestiune 1909.

Dela plățirea ratelor până în 31 Decemvrie 1909 acționarii primesc după ratele plătite 5% interese, iară după ratele restante plătesc 8% interese de întârziere.

Eliberarea acțiilor nouă va urma numai după plățirea prețului întreg a aceloră.

5. Acțiunile neoptate și nesubscrise de acționarii vechi, până la terminul de 1-a Maiu 1908, începând dela acest termin până la 1-a Iunie 1908, se vând cu prețul de 120 coroane pentru una acție și 3 cor. spese.

Direcțiunea începând dela 1-a Maiu 1908, primește și pentru aceste acții însinuarea de subscriere atât din partea acționarilor vechi, cât și din a altora.

Deodată cu aceste însinuări de subscriere sunt a se trimite la adresa institutului și câte 12 coroane dela fiecare acție, ca prima rată din prețul aceleia. Subscrierile de acții se vor lua în considerare în seria precum a sosit acelela la institut împreună cu rata primă de 12 coroane de acție și 3 coroane spese.

Ratele următoare, din prețul acestor acții, sunt de a să răspunde dela fiecare acție în termenii următori:

a) rata a doua de 12 cor. este a să plăti până în 1 August 1908.

b) rata a treia de 12 cor. este a să plăti până în 1 Octom. 1908.

c) rata a patra de 12 cor. este a să plăti până în 1 Decem. 1908.

d) rata a cincea de 12 cor. este a să plăti până în 1 Febr. 1909.

e) rata a șasea de 12 cor. este a să plăti până în 1 Aprilie 1909.

f) rata a șaptea de 12 cor. este a să plăti până în 1 Iunie 1909.

g) rata a opta de 12 cor. este a să plăti până în 1 August 1909.

h) rata a noua de 12 cor. este a să plăti până în 1 Octom. 1909.

i) rata a zecea de 12 cor. este a să plăti până în 1 Decem. 1909.

Dispozițiile din punctele 3 și 4-a acestei publicațiuni să vor aplica și față de acești acționari noi.

Dat în Șomcuta-mare, 11 Februarie 1908.

Direcțiunea institutului de credit și economii
„CHIORANA“.

GEORGE BUCĂ,

CROITOR DE BĂRBAȚI,

Brașov, Strada orfanilor Nr. 7.

Recomandă On. public atelierul său de croitorie bărbătească pentru confecționarea de haine bărbătești după ultima modă, cum și uniforme pentru Ștudenți.

Asemenea se află în prăvălia mea un asortiment bogat de stofe moderne prima calitate cu desemnari moderne.

Cu o praxă de mai mulți ani în branșa aceasta pe piața Brașovului sunt în stare a satisface cerințelor celor mai pretențioase, atât în croială modernă și lucrare solidă.

Apelând la sprijinul On. public semnez

Cu toată stima

George Bucă.

(141,1-0.)

APĂ MINERALĂ PHOENIX DIN BUZIAS

La suferințe de rinichi și beșică. Superiōra oricārei ape minerale.
PLĂCUTĂ, PUȚIN ACRISORĂ. FĂRĂ FIER, CONȚINE MULT
ACID CARBONIC.

Cu deosebire apă de masă răcoritoare.
Recomandată de medici. Recomandată de medici.

Are efect escelent ca apă de cură la suferințe de rinichi, beșică, catar cronic de rinichi, formațiuni de peatră și boale catarale de secrețiune. — La cerere trimite prospecte Administrația izvoarelor:

Direcția băilor MUSCHONG în Buziaș.

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Târgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provădut cu cele mai bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a pute eșecuta ori-ce comande cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE IN AUR, ARGINT ȘI CULORI.	REGISTRE și IMPRIMATE pentru toate speciile de serviciuri.
CĂRȚI DE ȘTIINȚĂ, LITERATURĂ ȘI DIDACTICE	BILANȚURI.
STATUTE.	Compturi, Adrese, Circulare, Scrisori.
FOI PERIODICE.	Cuverte, în toată mărimea.
BILETE DE VISITĂ DIFERITE FORMATE.	TARIFE COMERCIALE, INDUSTRIALE, de HOTELURI și RESTAURANTE.
PROGRAME ELEGANTE.	PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE
BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN CULORI.	BILETE DE INMORMENTARI.
ANUNȚURI.	

Comandele eventuale se primesc în biuroul tipografiei, Brașov Târgul Inului Nr. 30, în etajul, înderept în curte. — Prețurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.